

ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD)
11 Martie st. v.
23 Martie st. n.

Este în fie-care duminică.
Redacțiunea în
Közép-utca nr. 395.

Nr. 11.

ANUL XX.
1884.

Prețul pe un an 10 fl.
Pe $\frac{1}{2}$ de an 5 fl.; pe $\frac{1}{4}$
de an 2 fl. 70 cr.
Pentru România pe an 25 lei.

Prăpastia lui Mihale.

— Legendă. —

I.

Cătră sus la mătă-nöpte, pe-a Călivelor* colină,
Apărată de-o pădure de brazi vecinic inverdiți,
Se reflectă desmerdate într'o undă cristalină
Rațele blânde din sóre, de-ți rămân ochii uimiți.
Luminișul de verdetă ce-astă bară** inconjoră,
Cu drag sufletu-ți mângăie și îl lasă multămit,
Numai în acest colț omul, de frumseți scumpă comoră,

Uită lumea ș-a ei rele, ș-arde 'n dorul de iubit.
Darnica natur' aruncă 'ntr'ast loc de desfătare
Tot ce are ea mai gingaș, tot ce are mai frumos:
Un contrast de frumusețe, un concert de incântare,
Etă ce-i bar' a Selinei*** sub mânuclui arbuos.
Și-apoi când dragi pastoreii cu-ale lor turme sbie-
rânde

Vin, când sórele mai are doue părți din calea sa,
Să le-adape, desfătarea, desmerdările ei blânde
Intrec ori-ce 'nchipuire, ș-ori ce pöte-a te 'ncântă.
Meii sar cu veselie ici și colo pe verdetă
Și se jocă, și se luptă, și se 'ncură toți voios,
Păstoreii cu-a lor fluer mi-ți dic doina cu dulcetă,
Incântând natura vesel, viersul lor melodios.
Căni osteniți de fugă, arși de raza 'nvietóre,
Ce-o asvêrle mândrul sóre p'ast paradis pămêntesc,
Mângăie cu drag stăpanii la umbra rëcoritóre,
Când acestia cu dulcetă la dragi turmele privesc.
Și concertul, vioiciunea ce la bară† predominesc
Ș-adierea rëcorösă a zefirului ușor,
Desbrac sufletul de haina-i, îl înalță, îl măresce
Și-l ornöză cu-alte simțuri și c'un farmec răpitor.

II.

Mihul, pëcurar de frunte, cu oițele-i frumoșe,
Sus din piscul dela munte, jos la bară a venit
Și cu flueru-i mi-ți cântă doine dulci, melodiöse,
De mi-ți pere-amar uritul unui suflet chinuit.
Cântul lui resună 'n cöstă și jelirea-i infocată
Petrele par' că le mișcă... arborii se tânguesc,
Vântul s'a oprit din cale-i să-l asculte... și d'odată
Tipă și de jale fuge...

* Sat în Macedonia.

** Lac, baltă.

*** Sat în Macedonia.

† Lac.

— Dragi oițe ce iubesc,

Dice Mihul în suspine, pasceți scumpe surióre
Pe aceste mândre plaiuri, beți din ap' acestui lac,
Adormiți apoi drăguțe la umbra rëcoritóre
Brașilor ce ve 'ncunună. Voi aveți tóte pe plac.
Numai noi aprinși cu dorul, cu simțirea mistuită,
De iubirea ce ne arde, suferim mi de dureri,
Plângem sórta-ne amară, ducem dorul de iubită,
Căci murind, n'am gustat încă, dulcea cupă de plă-
ceri⁴.

Și pe pajiștea 'nverđită, Mihul tãind cântul lui,
Ochii blând i se ingrecă de aripa somnului.

III.

Abia Mihul adormise ș-apa lacului d'odată
S'adãncesse 'n crețe, valuri, horhãe ingrozitor,
De un foc misteric pare dënsa gröznic turburată,
Par' că ferbe... par' că spumă... Dar ce farmec
răpitor!...

Đina lacului s'arëtă gingașe ca 'nchipuirea
Unei cugetări focöse de un mistic ideal;
Suriđendă, răpitoare, veselă ca fericirea
Se 'ndrepteză grațiosă cătră inverđitul mal.
Peru-i despletit în valuri p'ai sei umeri albi ca crinul
D'adierea 'mbãlsămată a zefirului ușor,
Fãlfãe mândru pe spate... Infocat i bate sinul,
Când drăguțele-i picioare o conduc lin spre păstor.
Rochia-i strevëđëtóre ce din cer par' că-i furată,
D'azur semënat cu stele, de zefir suflată lin,
De trupșoru-i se lipesce, ca de farmec te imbëtă
Și te-atrage vcluptatea peptului seu alb, divin.
Tremură sub infocarea pasiunilor ne'nvinse,
Ce i sbuciumă simțirea și d'amor o 'nebunesc;
Se apropie cu-ardóre și privirile-i aprinse,
C'un sărut ar vré să stingă poștele ce clocotesc
Ca o vijelie 'n peptu-i. Đina lacului ușoră
Se apropie cu 'nctul de păstorul adormit,
Și cu buzele-i de roze, de dulci desmerdări comoră,
Ea i dă cu pasiune un sărut nedefinit.

IV.

Cântul teu blând, armonie
Dulce ca un plăcut vis,
Pastorele, spune-mi mie
Luatu-l'ai din paradis?...
Ochii-ți, dragă pastorele,
Albaștrii și lucitori,
Nu sânt ore doue stele,
Ori duoi sori luminători?

Păstorel, cântai iubirea,
Cântai dorul infocat
Și d'atunci vai! fericirea
Din sufletu-mi a sburat*.

V.

Mihul d'orme dus la umbra bradului tănguitor,
Dina lacului s'aplecă și c'un viers fermecător
I vorbesce, il desmărdă și mi-l chemă infocat :
— Mihule, dragă iubite, n'auți tu al meu oftat ?
Dice țina cu 'ntocare. Frumusețea, nenurirea,
Tineretea și puterea, toate ție voiu jertfi
Vei găsi pe-a mele brațe, păstorele, fericirea,
Incântarea, desmărdarea ; cu ardere te-oiu iubi.
Și-ti voiu face viêtă lină, tot in bucurii legată,
Pat de flori mirositoare, căpătău-ți peptu-mi cald ;
Nectar, dulce îmbêtare, tot din buza-mi insetată
Vei sorbi cu infocare... ăr in ochii-ți de smarald,
Oglinzi-voiu cu dulceta ochii mei strălucitori,
Aplecați l'a ta voință, de iubire dragi comori*.

VI.

Vocea ținei ingână,
Mihul dulce-mi desmărdă,
Codrul verde că oftă,
Pasările-mi ciripia,
Vântulețul mi-ți șoptia
Tot prin frunza bradului,
Bradului și fagului :
— Scôlă, dragă Mihule,
Mihule voinicule ;
Mândra, Mihule, te-astăptă,
Voinicele te deșteptă,
Pân de ce n'a veni nori,
Negri nori fulgerători,
Pân n'a 'ncepe vijelia,
Vijelia și urgia,
Pân de ce n'a fulgeră,
Vera sborul și-a luă,
Sorele s'a 'ntunecă,
Pasările mi-a 'ncetă,
De cântat, de desmărdat
Prin ast codru mult bărbat,
Neua albă s'a intinde,
Costișora mi-a cuprinde,
Și frumusețea mi s'a perde,
De prin astă costă verde ;
Scôlă, dragă Mihule,
Mihule voinicule,
Mândra, Mihule, te-astăptă,
Voinicele te deșteptă*.

VII.

Dar pe ceruri de odată un nor negru se ivesce
Și ca gândul se intinde pe imensul infiruit,
Și alergă, ș-amenință luminișul ce s'uimesce
D'a lui grôză, de urgia uraganului cumpălit.
Fulgerele sclipitoare licăresc cu majestate,
Și sfășie cerul negru cu roșatice sfășii,
Tunetul bubue grôznic și prin colțuri depărtate
Se resfrânge aspru-i sgomot, vuet d'amare urgii.
Mihul se deșteptă 'n pripă și 'n uimire el privesce
Vijelia ce din ceruri furios s'a deslegat,
Tema însă nu-l cuprinde, frica nu-l incremenesce
Și viteza lui simțire de ea nu s'a 'nspăimântat.
Dar când ochii se îndreptă cătră țina 'ngrozită
D'astă furie cerescă, sufletu-i inflăcărât
Se resfrânge cu iubire p'a sa față 'nveselită
D'o simțire ardătoare... d'un amor neastămpărat.

El admir' atunci contrastul : Vijelia sus s'aprinde,
Jos fericea nesfârșită unui infocat amor...
Se aplecă drag spre țină și in brațe o cuprinde
Și-o 'mbêtă de plăcerea unui dulce, mistic dor!

VIII.

Dar p'un nor ce-alergă 'n ceruri ca un vifor de urgie
O fantasmă 'ngrozitoare se arată furios,
Cu-aripi lungi, cu-ochii sêlbatici... Oh! ce-amară
grozăvie!
Este 'nfricoșat bărbatul ținei cu viersul duios.
Ochii lui spre-amanți se 'ndreptă, ș-a lor rațe tăie-
tore
Par c'ar vré ca să străpungă peptul lor cuprins de
dor,
Se repede sus din ceruri și cu vocea-i tunătoare
Cu mânia 'n ochi aprinsă ține infricoșator :
— Tu-mi răpiși prin al teu farmec inima ei iubitoare,
Ea te-a îmbêtat pe sinu-i de comori dumnezeesce,
Și-a lăsat chiar și puterea, viêtă chiar nemuritoare,
Aușind duiosu-ți cântec, numai ca tu s'o iubesci.
Vai! nebuni, simțiți ce sânteti, v'a sunat ora din urmă
Veți muri!

Ș'atunci spre Mihul mâna-i smeul răpești.
— Dar nu, ține monstrul, încă. Veți înteu, cum
a ta turmă
Pân' eri singura-ți iubire, in prăpastii va peri*.
Dice și din ceruri cade o săgêtă jos pe stâncă
Ș-o lovesce, ș-o desfarmă, ș-o cufundă in pământ,
Er pe urmă-i se deschide o prăpastie adâncă,
Ce mugesce, strigă, plânge ca un trist și jalnic cânt.
Mândrulițele oițe, ca atrase de magnetul
Unei ursitori fatale, se asvêrl' pe costă jos,
Lasă vârful verde, lacul, pajiștea, fagii, pinetul
Și orbesce se aruncă in abisul fioros.
Atunci Mihul se deșteptă din uimire și s'aventă
Jos pe costă ca s'oprească acest nemilos omor
Și le strigă drag pe nume, și le 'ngână și le cântă,
Cântece de jale pline, cântece pline de dor.
Insădar sânt toate însă, turma 'ntrég' aprôpe pere,
Când păstorul trist ajunge lângă marginea d'abis,
Atunci plânge sêrmănelul, ș'a lui inimă 'n durere
Se sfășie d'a lor milă...

Fericirea-i ca un vis,
Acum trece din 'ainte-i ș-a lui cugete amare
Cătră ora de iubire se întornă ca prin gând ;
Ochii se inchid d'odată, tremură a lui picior, și
Și 'n prăpastia adâncă Mihul cade greu oftând.

IX.

Dina lacului privesce cum iubitu-i cade, pere
Și cu-o voce tare, mândră, de mânie tremurând,
Dice smeului sêlbatic ce rânjesce de plăcere
Și se 'mbêtă de durerea-i ce-o sfășie plângând :
— Resbunarea-ți ti-i deplină, fiară crudă, ne'mpă-
cată,
Dar și tu nu vei rămâne d'ast omor nepedepsit*.
Dice și spre cer privirea își îndreptă infocată
Și cu viersu-i plin de farmec, astfel țina a vorbit :
— Dămne sante, fie-ți milă d'a mea rugă mult fer-
binte.
De-am cădut sub stăpânirea astu-i smeu ingrozitor,
Tu o scii... ce viêtă-amară mi-a făcut... O pré pu-
tinte,
Și cum sfășia crudimea-i blându-mi și-'nfocatu-mi dor.
Aușii, veđui pe Mihul și d'atunci a mea viêtă
Stinsă și posomorită iute s'a inveselit.
Dămne-atuncea cunoscut'am a simțirilor dulceta,
Dămne-atunci sciu't'am numai blând misterul de iubit.

Ia-mi o dómne nemurirea, ia-mi ființa, ia-mi frum-
sețea,
Nu me lasă să fiu érá sclav' acestui aspru smeu!
Ce-am folos de ele tóte, ce-mi mai trebuie junetea,
Dacă nu mai este 'n lume Mihul adoratul meu?
Ér spre-acest monstru de ură, dómne 'ntinde a ta
mână
Și lovesce-l cum lovit' a el pe-amantul meu frumos;
Stinge-i dîlele, o dómne, sfarmă-i inima-i păgână,
Dómne-ascultă a mea rugă și suspinu-mi tânguios⁶.

X.

Atunci domnul din 'nălțime cu-a lui dréptă judecată
Măreț astfel poruncește:

— Pe morméntul ce-a 'nghițit
Pe iubitu-ți, tu o dînă, pe prăpastie-aplecată,
Plânge-vei trei ani cu lacrimi, plânge-vei necontentit
Și din blânda-ți lacrămióră, riu cu ape cristaline
Se va face jos pe câmpuri pe cel verde șes intins,
Patru-deci isvóre limpedi vor eși ca să aline
Setea celor ce plămâni se usuc d'un foc nestins.
Apoi vântuleț ce-adie, luându-te pe aripóre,
Te va duce lin in ceruri, lângă tronu-mi strălucit.
Tu, o smeu, să peri din fața-mi, dîce Domnul cu
furóre,

Cătră sus la mēdă-nópte să te faci crivēț cumplit
Și prin aste locuri mândre să nu vii tu nici odată,
Să tot gemi in depărtare, să tot urlî 'nfuriat,
Să fii blăstemat de lume și suflarea-ți înghețată,
Să n'ajungă nici odată prin acest colț incântat⁶.

XI.

Dîce!... Smeul se preface intr'un crivēț de urgie
Și spre mēdă-nópte fuge văjiind, strigând, urlând...

Dîna lacului se 'ndrēptă plină de melancolie,
Spre prăpastie pornescé și s'aude tot plângēnd.

Câte lacrăme cădură p'ochii oilor frumoșe
S'au schimbat in paserele cu culori gingașe vii,
Ce in mîi s'avēntă 'n aer și cu ciripiri duióse
Par că plâng mórtea lui Mihu... Ochii lui dulci, al-
bastrii
S'au schimbat in gingași granguri, ce tot cîntă 'n tîn-
guire
Cântul Dinei ș-alui Mihu, s'a lor scurtă fericire!

Dan Dry.

D e i a n.

— Novela. —

I.

Satul Lăzeni e ascuns între munți. Suind pe că-
rarea strimță, ce duce la sătulețul cu casele lui
risipite ici colea de câte o impușcătură și mai bine
unele de altele, nici nu-l veđi pân' nu ajungi in mijloc
lui.

Ce te face dîntei să scii că te afli in sat, este bi-
sericuța de lemn cu turnulețul ei de scânduri, in care
se vede stând un clopoțel, ce pare a priveghia asupra
acestui loc tainic, ascuns între munți.

Liniscea, ce domnesce in giur, face și pe om tă-
cut. Să stăm o clipă și să privim impregiur! Ce prive-
lisce incântătoare!

Cătră apus muntele Vilcul își ridică céfa-i stân-
cósă peste brădetul de pe la pólele lui. Și cum stă el
acolo cu creșteiu-i aurit de razele roșatice a sórelui ce
apune in tótă strălucirea sa, pare a fi un urieș scaldat

in pară de foc. Sunetul duios al unui fluer fermecat
cîntă luminei dîlei remas bun, și talalangele monotóne
ale oilor i respund in tainica tăcere a vėzduhului.

Spre resărit giur impregiur vatea adăncă cu pădu-
rile-i de stejari ce se zăresc in depărtare invélite intr'o
cēță surie.

O bóre lină adie dulci miresme, culese din flori-
celele câmpului și pásėruica ostenită își ciripesce cân-
tarea de séră in tufișul verđiu al unui copac.

Așă-i de frumos pintre munți...

Cărarea, care călăuzesc pe drumet in sat, șerpue-
sc pe din drépta bisericii, arētând astfel călėiorului
ostenit dîntei casa lui Dđeu, acest sfânt locaș, inaintea
cărui, când trece, se 'nchină tot creștinul. D'acel se
cotesce calea pe lângă un șir de zghiaburi, ce se ri-
dică ca niște ziduri de oțel pe marginea pėriuășului cu
apă lină ce fuge mugind pintre petricelele netede din
patu-i. După o cale de un cės séu și mai bine la dél,
dai de o colină acoperită de o pașițe frumoșă și um-
brită de un tei, care de ar avé grai, ți-ar puté povesti
— de bėtrân ce este — lucruri intēplate de inainte
d'un véc. In dosul acestui tei se află o căsúlie.

Căsúlia e ca tóte celelalte, o colibă veche mocă-
néscă, alcătuită din bārne necioplite; dar copleşite de
mușchiul ce l'a preserat mulțimea anilor pe ele. In
frunte are o ferestucă acoperită de pelea unui burduf,
care nu lasă să străbată nici o rază de lumină in si-
nul casei.

Prispa e cutropită de fel de fel de burueni, ce se
'ntrec in mărime; ér cerdacul se vede a se inchină sub
povara anilor și a ierburilor, ce-i acopere căpėtaiul.

Stoborul e de mult culcat la pămēnt și numai
câte un putregai de pociump, ce a mai remas de adu-
cere aminte, își spune că bordeiul a avut cândva și
curte și că ocolul eră și ingrădit.

De galițe ca la celelalte case din sat, nici pome-
nēlă; pare că și pásėruicele codrului ocolesc acest lă-
caș părăsit; nici o suflare nu se vede mișcând p'aci.
Așă incāt vedenia acestui petec de loc din părțile de
altmîntre frumoșe își bagă fiori reci in vine, ce te fur-
nică prin trup, fără să-i scii pricina, de ce.

Dar nu eră p'aci totdeuna așă.

Fost-au vremuri, când căsúlia eră veselă; bārnele
și cerdacul noue nouțe și prispa văruiță alb ca laptele,
ér curtea ingrădită frumos și portița, asupra căreii se
află o iconă sfântă a Maicii Preceste și a Domnului
Christos, ce apėrá tótă gospodăria de duhurile rele —
eră impodobită cu mare meștesug. Curtea resună de
ocărăcăitul rațelor și a gășcelor, de mugitul vacilor și a
altor vite trelnice la gospodărie. Vrăbiile vorbărețe,
pupăzele mândre, cucii și alte pasėri își aveau culcușul
in préjma casei și mai cu sémă prin frunđișul teiului
celui mare, ér rēndunelele își făceau cuibul intocmai
asupra ușei din cerdac, fără să le alunge cineva.

Atunci eră altfel pe aci; dar vai mult s'a schim-
bat lumea d'atunci.

Gospodarul cel tiner cu pletele-i lungi și negre ca
penișóra corbului s'a mutat la cele sfinte, ér gospodă-
rița: leica Dochița, cea mai frumoșă nevěstă a intregu-
lui ținut, a 'mbėtrănit in vėduvie. Ochii ei negrii și im-
bulbucăți s'au cufundat in cap, de abiă i se mai vėd
din crețele feței palide; pėrul negrișor a picat și niște
șuvițe albe de fața varului se cobor peste sprincenele-i
spėne. Gurița cea pururea rumenă, cu dîntii ca petrice-
lele cele mai albe din pėriu, e afundită între fălci și
inzestrată cu un singur colț. Trupul ei mlădios s'a 'n-
covoiat, incāt adi abiă-l mai póté ținé o păreche de
cărje ce se clătină in mănile ei uscate. Ba chiar leicii
Dochiței i dîc ómenii adi „baba Dochia“. Și când i dîc
așă, cruce-și fac și se feresc de ea și de casa ei, ba
chiar și de pomenirea numelui ei, ca de necuratul;

căci unde-și vără ea gândul, aduce stricăciune și nenorocire.

Casa pustie de sub tei eră dar lăcașul sihastric al babei Dochii, a Môtii, cum i mai diceau. Ce lucră, ce dirigiă ea cât e diulica de lungă, nimeni nu putea sci. Dar se vorbiă prin sat, că *noptea* își isprăvesce vrăjile; și cu tôte că nici un suflet de om curat nu umblă prin acele locuri, ômenii sciau, că totdeuna la miezul nopții se arată licuriri de lumină prin crepăturile bânelor și că tcti șolomonarii, strigoii și alte duhuri necurate se ivesc p'atunci, ca să iee porunci dela vrăjitoarea. Dar cum ar fi cu adevărat, nici un chip de om nu putea pricepe, nici sci; căci de deci de ani nici un om din sat n'a pășit peste pragul căsuței de sub tei.

* * *

Diua trecu în sără; ér sára se prefăcuse în nop-te; într'o nôte senină, frumoasă, cum sânt cele de vără. Luna ridicată pe bolta ceriului migiă pintre frunzișul des al arborilor; și numai din vreme în vreme putea aruncă câte o căutătură pe casa vrăjitoarei, invălindu-o într'o tainică lucire, ce se perdea însă în curënd, cum se ridică luna pușintel mai sus pe bolta ceriului, lăsând totul ér în umbră și 'ntuneric. Ș-atunci se vedea licurind o rază slabă de lumină, ce străbătea din casă prin crepătura bânelor și se 'ntunecă din când în când, ca de o umbră de om, ce ar trece pe din naintea ei. Din vreme în vreme se deschidea ușa scârțând în țitinele-i ruginite și se audiă țipetul unei cucuveice, apoi scârțăia și se 'nchidea éráși ușa și totul tăcea ca mai nainte; și fiind că liniscea eră mare, puteai audi în depărtare.

Lătratul dulăilor dintr'o stână îndepărtată, chiotele lungi și ascuțite ale ciobanilor, ce se perdeau în noptea lină de departe, ce viniau, amestecate cu murmurul vesel al përiuășului, alcătuiau o dulce și tainică armonie, ce nu zgândăria nici decât liniscea nopții.

Deodată însă tropot de copite s'audi, ce s'apropiă tot mai tare, și tot mai aspru și mai aspru se audiă pe calea petrosă. Câte o bufniță spăriată se aruncă în văzduh și cu un urit croncănit se repeđiă ca o umbră pintre copaci.

În sfêrșit eși un călăreț din pădure.

Eră vestitul hoț de codru Deian; unul din cei mai voinici și îndrăsneți haiduci, cari se arătară vr'odată prin munții Ardealului. El purtă 'n cap o pelerie mare rotundă, ce-i umbrăia cu totul fața; umerii-i erau acoperiți de o glugă lungă, ce i ajungea pân' la ciorecii albi, cari 'n jos erau strinși cu curele de opincile lui; ér peste spetele late voinicesci i sclipiă la lună o durdă lungă, și în șerpar alte treburi hoțesci.

Ajungënd la teiul cel mare, descălecă, lăsând calul să pască din érba 'mbelșugată. Dup'aceea sună de trei ori din buze intocmai ca o cucuveică. Ușa babei se deschise și Deian intră.

— Bun lucru, Babă Môtă! ce mai faci? — întrebă el cu un vers frumos și sunător.

— Da écă d'ale mele, nepôte. Én spune-mi tu ce vënt te-a mai adus pe la mine? Adus-ai vr'un jăcman séu ce?!

— Ba, lele Môtă, n'am adus nici un jăcman, dar am venit, să te sfătuesc în d'ale vrăjilor. Și ca să nu fac vorbă multă, ci că vorbă multă-i sërăcie, să scii: că-s îndrăgit într'o fetă, care mi-a răpit tot cumpêtul și firul cugetului meu. Par' că m'a diochiat: nu-mi mai aflu locul nicăiri; codrul, durda, sôtele mele cele mai dragi de până aci, par' că nu le mai vëd cu ochii de până acuma: durda mi-i grea, codrul rece; ș-un bold necunoscut me alungă tot cătră sat și ér cătră sat. Spune-mi, lele Dochie, ce să fac, să-mi trecă astă bôlă grea, care nu pôte să se sfêrșescă cu bine. Séu de

n'ai doftorii de inima mea, să-mi faci doftorii la inima ei, ș-apoi inchin tôte naibii, me las de hoție.

— Nu vorbi așa, Deiane, — dîse Môtă cu un glas înăbușit de ciudă, — că nu scii ce grăesci. Nu scii tu, nepôte, că bôla de dragoste este cea mai mare și primejdiosă bôlă, care nu pré are alt léc, decât sapa și lopata. Sciu eu vrăji multe, dar puțin o să-ți folosescă în nebunfa minții tale. Dragostea-i frumos cuvënt, ce sună la tinerii sburdalnici, cum ești și tu, ca un vers de ânger; dar care chiar pentru că-i mai dragă ômenilor în lume, este și mai trecătore și și de mai mulți pismuită.

Apoi adause oftând:

— Ér pismășia între ômeni numai în grópă se domolesce. Aibi grijă, Deiene, până-i vremea; nu lăsă focul să se mărescă, stinge-l când e încă la 'nceput, căci mai târđiu zădarnic te vei strădui să-l potolesci, nu vei mai puté. Căci să scii: mrēja cu care peirea prinde voinicii, e dragostea fetelor. Pune-ți strajă minții și inimii tale, nepôte, asta-i doftoria mai potrivită la bôla ta.

Hoțul stătù, în urma cuvintelor povățuitoare ale babei, puțin pe gânduri și se uită turburat înainte-i.

— Eh! — strigă d'odată, — ți-i ușor a-mi spune basme d'aste mie; dar aste nu folosesc nimic. Fie cum va fi, nu mi-i frică de nimeni, vie ce va veni, Deian va sta la pândă. Én veđi mai bine de cele ce ți-am đis!

Baba clătina din cap și se apucă de lucru. Luă noue fire de ierburi uscate, le aședă una câte una lângă olaltă, și borborosiă cuvinte neînțelese, mutând firele din când în când dintr'un loc într'altul; pe urmă rupse fie-care fir în noue bucăți și bucățelele aste le 'nvêli într'o cărpă, făcënd câte o cruce cătră răsărit, apus, mēđăđi și mēđă-nôte.

Până-și făcea baba ale ei, Deian se puse pe o laiță de lemn ce se 'ntindea pe sub ferăsta de burduf și priviă tăcut la meșteșugirile ei. Pe urmă scôse o pipă, o 'nfundă cu degetul bine ș-o aprinse. Și cum stătea așa, cu mâna stângă răzimată pe picior, ér cu cotul drept spriginindu-se de genunchiul drept, sloboziă câte un fum din lulea, de i invêluiuă capul cu un nour luminos. Și eră un chip de om frumos Deian cu pletele-i lungi, ce se sbăteau pe umeri în jos, cu ochii lui negrii și arcuiți de sprincenele-i bărbătesci, cu fața-i lungurêță și mustețele-i gróse și lungi, ce-i dădeau o căutătură seriósă și voinicescă.

Pe când isprăvise Deian cu pipa, scuturându-și scrumul în palmele lui late, și baba și-a incheiat treburile.

— Ia, Deiene, legătura asta, — dîse ea, — și ai grijă la cele ce ți-oi dice! În noue đile după olaltă să-i arunci dintr'aste câte noue fire înainte ei des de diminêță, înainte de cântatul rëndunicelor, ca să trecă peste ele. Apoi așteptă, să veđi ce s'a întemplă. De nu te-a iubi nici atunci, să-ți iai gândul cu totul dela ea! Ai înțeles?! Acum du-te, că a trecut de mieđ de nôte și nu-ți mai e ertat să zăbovesci aci.

Deian se ridică de pe laiță, pe care se puse, luă cărpa, o vëri în șerpar, își direse căciula pe cap, pușca pe umăr și pistólele la brău; dîse „noroc bun” babei și se duse.

Ușa căsuței se 'nchise și baba intră borborosind éráși cuvinte neînțelese. Ce eră, ce nu, destul că nôtea aceea n'avù odihnă, nici poftă de lucru.

O doină s'audiă departe din pădure:

Eu me duc, codrul rămâne,
Plânge frunța după mine,
După min' nu plângă nime,
Că n'am făcut nici un bine.

(Va urmă.)

Virgil Oniț.

Dorul nevestei.

Florióra cea frumósă
Veşteşcesce drăgostósă,
Căci bărbatul ei iubit
La oştire a pornit.

Să-i mai trecă gând şi vaer,
Ea se pune lângă caer,
Vre să tórcă, dar nu póte
Şi se raqemă pe cóte.

Gândurile-i fug departe,
Din plăceri îşi face parte;
Dorul pentru bărbăţel
Mi ţ-o pórtă tot la el.

A p a .

Apa, care după conceptul chimic e compusă din o parte de oxygen și două părți de hydrogen, este factorul principal, carele mijlocește lucrarea puterilor fizicali și chemice în corpul nostru. Ea este un atribut de căpetenie al tuturor ființelor organice, ea condiționează viața lor; necesitatea de apă crește în proporțiune cu dezvoltarea organismelor. În corpul nostru nu există o particică, începând dela apa ochiului și fiind cu substanța eburneă a dinelului, care să nu conțină apă. Acea apă a organelor e în o continuă activitate și perderea ce o suferă corpul nostru prin secrețiune, lapte, sânge, sudori etc. pretinde erăș un import neinterupt de apă. De aceea apa se poate privi ca un postulat de căpetenie a organismului nostru.

De și aflăm apa în toate mâncările noastre în diferite cantități, totuși nici una dintre ele nu o conține în un grad așa de bogat, ca să potă satisface lipsa sângelui de apă; din contra unele sunt așa de sêrace, de mai curând cauză sete, decât să fie în stare a o potoli, și eră cu pome și legume, cari de altmintea sunt bineincărcate cu apă, nu potă trai nimeai. Apa o putem privi mai departe de un aliment, ce conține cea mai însemnată parte de apă.

Dar apa, care o întrebuințăm noi în economia noastră, nu se poate privi ca un aliment, carele e curat compus numai din oxygen și hydrogen, ea mai cuprinde și o mulțime de alte materii neorganice, cari toate bine sunt apte și necesare pentru susținerea bilanțului organismului nostru. Prin cualitatea ei de a disolvă o mulțime de materii, se impregnă apa de fântână, seu de riu cu multe materii solide și aerie. Prin relativa cantitate de materii, ce conține apa, distingem noi ape de plôie, fântână, de isvor, de riu, de néuă și de ghiață. Impregnarea cualitativă și cantitativă a apei cu materii minerali caracteristice i dă atributul de apă minerală.

Apa adunată din prima plôie conține o mulțime de materii organice și neorganice, cari fură mai înainte suspendate în aer, de aceea ea e mult supusă influinței putredătore, cu deosebire pe timpul, când e cald. Apa adunată din ultimele stadii ale plôiei cuprinde în sine puține părți străine; substanțele sale principale sunt: acid nitric, amoniac, chlor, var etc. De o asemenea compoziție este și néua.

Apa de isvor și fântână conțin și alte materii foste mai înainte proprietatea pământului; așa aflăm solvite în ea: acidul silicic, lut, var, pământ amar, amoniac, natron, kali, mai departe acidul carbonic — sulfuric și pré puțin fosfor.

Între materiile principale aerie ale apei numărăm aerul atmosferic. El este cauza, că multe organisme: animale, pești, raci etc. pot trăi în apă. Despre prezența atmosferei în apă ne convinge mai bine apa ferbândă, atunci când clocotesc, precum și beșicile de aer, ce se formază în fie-care ghiață. Dar nu toate apele conțin aer seu cantități egale de aer. Din ce ne apropiăm mai tare de începutul isvorului, din ce și cantitatea aerului scade, până în fine nu mai suntem în stare de a-l mai pute descoperi. Acesta este cauza principală, că în astfel de ape nu mai aflăm animale, precum d. e. păstravi; de aici eră ne putem convinge pe deplin despre însemnătatea aerului în procesul vieții. Aerul nu are asupra gustului apei nici cea mai mică influință; din contra putem dice, că apa nu are gust. Gust capătă apa cu deosebire dela unele substanțe suspendate seu solvite intrinse; așa există o apă acră (acid carbonic), apă adstringentă (fer, alumen), apă aspră (var). Dintre gazuri aflăm în apă acidul carbonic și amoniacul. Cel dintău face apa plăcută, prôspetă.

Amoniacul e cauza, că apa de plôie este môle, pe când varul, ce-l conține, i atribue asprimea cea neplăcută. Varul se află în astfel de cantități mari în fie-care apă, de singur numai acesta e de ajuns, de a da animalelor, ce cresc, varul, care e trebuincios pentru compoziția și creșterea ôselor lor.

Chlor-natriu (sarea) se află în cantități mari în apele de mare, de lacuri și bălți; el cauză gustul sărat al acestora.

Față de aceste compozițiuni ale apei, așa numite naturali, mai sunt și altele, care se pot privi numai ca accidentale și le procură atributul de ape necurate.

Materiele acestea sunt substanțe organice, precum și sările salpetrice, ce-și iau numai în parte mică originea lor directă din aerul atmosferic; în parte mare ele sunt numai niște materii strecurate de prin găuri, canale, ce devin mai târziu cauza de morburii infecțioase.

Să nu facem dar fântânile nici odată în asemenea locuri, căci nu numai vom bé o apă impregnată, dar totodată ne vom espune d'a căpeta felurite bóle.

Măsurile aceste încă nu vor fi de ajuns pentru procurarea unei ape bune și sănătoase, decât nu vom îngriji ca fântânile puse la loc acomodat și corespunzător să se țină totdeauna în starea cea mai bună sanitară. Ele să fie îmbrăcate în lemn seu zid solid, așa încât nimeni să nu potă pică într'ensele seu să potă să arunce obiecte stricăcioase în ele. Au să fie curățite la fie-care pătrar de an, la esundări și mai de multe ori.

Materiile organice cari au cualitatea de a causă necurațenia apei de multe ori în mod periculos, sunt parte de acelea, care sunt în apă numai accidentale, parte, care provin în vecinătatea fântănei, er parte prin ênseși animalele acelea, care locuesc în apă.

De clasa celor prime se ține: pěr de sóreci și cloțani, lână, pene, părțile de lemn putred, foi și plante de diferite specialități.

Între cele de clasa a doua se numără: vermi și cadavre de larve de insecte, precum spori și bureți de plante.

Sub clasa a treia putem înregistra toate animalele și plantele macro- și microscopice din apă.

Aceste date sunt de ajuns pentru a pute vedé, de ce importanță este pentru noi procurarea apei curate și oprirea strictă a celei stricăcioase. Detorința procurării unei ape sănătoase se poate impune și recomandă cu tot dreptul unei comunități mici; însă durere, nici aici nu se pot urmă totdeauna cu strictetă. Cu cât mai mult are omul să fie rigoros în acele comunități mari, în care din cauza conglomerării locuitorilor apa curată și sănătoasă e numai un pium desiderium.

În acelea locuri, unde permit condițiunile locali și financiali, se poate procură apă bună prin conducerea ei directă din munte. Așa vedem în Viena în timpul mai nou o întreprindere din cele mai imposante. Prin un aquaduct constatator din țevi de fer de calibrul larg s'a condus acolo apa cea mai bună și sănătoasă, din alpii vecini, cam din o depărtare de 20 miluri.

Cu toate acestea se află în unele locuri impregurări de acelea, unde nici una nici alta nu se poate aduce în deplinire, seu nu aduce nici un câștig, nepuțând contribui la proviziunea cu apă sănătoasă. Acolo sunt de recomandat alte măsuri, cari constau în filtrarea apei.

Filtrarea apei esoperată cu succes eminent ni se prezentă în mai multe locuri. Metodele se deosebesc după scopul, carele este de ajuns. Este cu totul o altă procedură atunci, când dorim a eliberă apa de lutul acela, carele, suspendat într'ensa, o face turbure, precum se întâmplă în Bucuresci, și alta atunci, când avem de scop de a o curăți și a o desinfiția de corpurile organice, ce le conține. Filtrațiunile acestea ni se

presentă în natură la toate izvoarele, a căror apă se strecoară prin multe lespedi de pământ; prin ea apa se curăță de toate materiile aliene și stricăcioase, dar își află și cea mai binevenită ocaziune de a se impregna cu substanțe folositoare corpului animale, până în fine se prezintă publicului ca apă bună recoritoare și recreatoare.

În Veneția, precum este bine știut, nu se află altă apă, decât cea de mare, ce este încărcată cu sare în abundență. Pentru beutură se servesc însă locuitorii ei de apă de ploie, pe care pe timpul ei o spriginesc în cisterne mari. Acelea cisterne, pavimentate fiind cu lut și implute cu nesip, permit trecerea apei și folosirea ei pentru beut numai după ce s'a strecurat și impregnat cu toate mineralele necesare.

Pentru a curăți apa de toate părțile ei organice și a o face nestricăcioasă, se recere strecurarea ei prin cărbuni. Cărbunii au calitatea de a detrage fluidităților toate substanțele rău mirositoare, putrede și stricăcioase.

(Va urmă.)

Dr. Ioan Moga.

Bibliografie.

„ORNITOLOGIA POPORANA ROMÂNĂ” de S. Fl. Marian, membru al Academiei române. Doue tomuri. Cernăuți, tipografia lui R. Eckhardt. 1883.

(Urmare.)

Palatul sôrelui este păzit, după legenda românească, de un câne cu două sau trei capete, care se îmbunătățește cu pâine întocmai ca și pajura din cealaltă lume. Găsim și pe ocrotitorul unei fete orfane cu păr de aur, judecat după provinirea smeiului în timpuri mai posterioare. Pe basrelievrile altarului mitraic din Slaveni aflăm sôrele Mithra ținând în genunchiu un taur, ce-l doborise și i infipse un cuțit în gât, era un șerpe și un câne se reped asupra dobitocului. (Museul național, Odobescu, Analele Soc. Acad. 1877 p. 211). Vedem că cânele reprezintă, întocmai ca și șerpele, o idee religioasă în cultul religios din Dacia. O asemenea reprezentare a cânelui se observă și pe un monument de piatră păstrat în muzeul național din București, unde aflăm picioarele unui călăreț cu parca de jos a calului în fugă, sub care sînt copitele unui mistreț, pe care un câne vră să-l apuce. Pe un fragment stă: „Heroni invicto!” Asemene aflăm pe acest hero pe monumente urmat de un câne și atacând cu lancea un animal selvatic sau balaure. (Tocilescu, Dacia înainte de Romani, pag. 676, note, Abbé Duchesne et Bayet, Mission au mont. Athos, nr. 187 p. 327). Heroul reprezentat e tracicul Bacchus, numit la Thraci Sabazius. Din impregnierea, că cultul lui Sabazius a fost egal celui al lui Zamolxis din Dacia, putem conchide, că cânele din legenda românească reprezintă în Dacia, chiar și în timpul ocupației romane, o idee religioasă.

Înainte palatului se află o fântână și ceva mai departe un riu mare, peste care trece un bătrân pentru plată pe oameni. Vre-o reminiscență din mitul grecesc. Apa din fântâna palatului se pare a avea oșezări puteri, căci bînd din densa, feta împăratului putea privi la palatul strălucitor al sôrelui. Un argat orfan, căruia i fugiseră patru cai, se preface bînd dintr'un izvor de desperare în pasarea gangur, și ca atare scapă de mânia stăpânului său. Spre revărsatul zorilor curge între munți giganti, cari se isbesc neconținut între șgomote infernale așa numita apă a vieții și a morții și o rîndunică scapă aicia de primejdiile ființele vii. O fetă cu păr de aur aruncă, dusă de un smeu, să fie soția lui, inelul ei într'o apă mare, și devine pesce, apoi rîndu-

nică. În apele dintre hotare spală ciórele puilor lor și aceste ape strică pacea și liniscea oamenilor, cu farmece rele. Babele vrăjitoare din Țările de astăzi vrăjesc a rău, incingînd în apă trei fire de păr de lup turbat. Și cine-i regina acestor ape, aflăm din legenda lebedei, care prinsă pe un iaz mare de un împărat, se preface într'o fetă foarte frumoasă cu față dalbă, pe care împăratul o ia de soție. Ajunsă în apă, era devine o răchită cu 3 ramurile. Aruncînd țiganca tîlca făcută din ramurile acestea, se preface erași în fetă dalbă. Feta asta cu față dalbă esă naintea fetei împărătesci, care pară-sindu-și părinții caută în lumea largă pe amantul ei, pe sôrele, dintr'o apă foarte mare, și o prevestesce, că și-a ajunge scopul, dară nu se va bucura mult de el. Fetul frumos hrănesce în călătoria sa din cealaltă lume spre asta lume pe pajura cu 12 buți de apă și 12 coșuri de pâine. O babă vrăjitoare unge pe o fetă de împărat la față și o preface în privighitoare.

Cum vedem, apa din mitologia română are puteri farmecătoare. Apele dintre hotare farmecă a rău și aduc nefericiri oamenilor. Apa dintre munții giganti din pustietatea grozavă din răsărit e apa vieții și a morții, adică dă viață și moarte. Apa vrăjitoare preface pe oameni în paseri, ce poartă destinele oamenilor și în timpurile de astăzi. Apa din fântâna palatului sôrelui dă putere ochilor fetei împărătesci a privi palatul amantului ei. Fericea împăratului vine din apă, căci într'un iaz mare a prins el o lebedă, ce a devenit apoi o fetă cu față dalbă și în urmă soția lui mult iubită. Avem deci naintea noastră simbolizarea puterilor naturale ale apei asupra omului. Aceste în timpurile îndepărtate au devenit părți integrante ale unui cult religios, ce-l aflăm nu numai în Dacia la poporul dacic și getic, ci mai că la toate popoarele din antichitate. Și în timpul de astăzi aflăm reminiscențe mult bătătoare la ochi în cultul creștin. De exemplu, apa sântită, apa Jordanului, apa de botez.

Celții dedeau rîurilor numiri de zei, deite; așa aflăm la densii numiri de rîuri ca Nemausus, Nemesa, ce însemnă deus Nemausus, Deva, Diva în sens de zeu, deită (Tocilescu, Dacia înainte de Romani, pag. 613). Noi aflăm și apelativul de mamă, atribuit rîurilor, ca izvoare binefăcătoare de rodire și de viață, în rîurile: Maderna, ați Marna, Matra, ați Moder și Matrona ați Meyronna (ib. p. 613—614). De aceeași origine e rîul de astăzi Motru, mai înainte numit Mutria (ib. p. 612), care însemnă mamă, ca izvor binefăcător de rodire și de viață. Aufidius Modestus ne povestesc, că Dacii obișnuiau înainte unui războiu să se ducă la Dunăre și luând din densa apă, beau și jurau de a nu se mai întorce acasă, până ce nu vor ucide pe toți dușmanii.

Deul esaltațiunii provenite din vin la Traci era Zabazius, care corespunde în totul lui Zamolxis dacic și al cărui cult era asemene al celui dîntîu; nu însă dar scrie Herodot, că Geții sînt restul Tracilor. Sărbătorile lui Sabazius erau din cele mai turbulente și desfrîmate. Preoți beți și femei și copile bete învîrtiau toiagile lor, (Polyxen. Stratagem. IV 1), dîntîu, chiuind ca niște furii cuprinse de delir. „Acest delir avea, după credința lor, puteri minunate: purifică sufletele, vindecă corpurile, dedea puteri supraumane; bachantele împărțeau chiar puterea divină, făcînd să curgă miere din tîrsul (toiagul) lor, vin și lapte din piatră, rîuri întregi de lapte și de vin” (Tocilescu, ib. p. 699, not. 221). Pe lângă preoți mai erau și femeile, cari organizau sărbătorile lui Zamolxis. Toți credeau, că femeile sînt autórele superstițiunii. Ele indemnau și pe bărbați a păstra mai cu ardere cultul zeilor, sărbătorile și rugăciunile. Vedem dară, că babele vrăjitoare din timpurile de astăzi profesază ocupațiunile strămoșelor lor și ori ce vrejătorie de a lor ne reamintesc un cult,

o sərbătore pĂgĂnĂ din timpurile dacice. Aceste, începnd cu numarul nouă, în meşul nopţii, pornind spre apele dintre hotare şi luând trei stropi de apă, incingnd în apă trei fire de lup turbat, nu ne reamintesc ceremonia dacică ?

Vednd regele profet dacic Deceneu, cĂ prin orgiile bachice-zabaciace se strivesce în poporul dac puterea resbelicĂ, opri serbarea lor cu vir; atunci Dacii stĕrpirĂ fĂrĂ opunere tĂte viile din Dacia (Strabo VII cap. III. 511). Vinul fu înlocuit prin ĂpĂ. Asta se probĂzĂ şi prin afirmaţiunea lui Aufidius Modestus despre jurĂmintele Dacilor la apa DunĂrii naintea unui resboiu. Femeile par cĂ au jucat rolul de mai nainte dela ceremonialul vinului, care erĂ consacrat lui Zabazius-Bachus şi lui Zamolxis sĂu Gebeleixis.

La poporul romĂn de astĂzi aflĂm blĂstĕmul „bĂtĂ-te DunĂrea”. Intr'un cĂntec popular numit „Rada” din colecţiunea dlui Vasile Alecsandri se gĂsesc urmĂtoarele :

„BĂrbat oi u luĂ,
Care s'a aflĂ
DunĂrea sĂ 'nĂte
RidicĂnd din cĂte,
În picĂore stĂnd,
Buzdugan purtĂnd.”
Nime nu s'aflĂ,
Care cutezĂ
Din cei cazaclii,
Negustori de vii.
Er un argĂţel,
Tiner, voinicel,
Pe loc s'apucĂ,
De se încercĂ,
DunĂrea trecea,
Şi er se 'ntorcea,
Din cĂte 'notĂnd,
În picĂore stĂnd,
Buzdugan purtĂnd,
Rada 'nveseliĂ
Şi astfel grĂiĂ:
„Vin voinicule,
ArgĂţelule!
Pe tine te vreu
BĂrbat sĂ te ieu,
CĂ-i o đicĂtoare
De insurĂtoare:
„Cine bate DunĂrea,
Nu mi-l bate muierea”.

În poesia asta aflĂm „Cine bate DunĂrea, nu mi-l bate muierea”, adecĂ dupĂ interpretaţa dlui dr. Tocilescu: cine trece în not DunĂrea, e reminiscenţĂ din cultul fĂrte lĂit al apelor la Daci. GĂsim o continuare a jurĂmintelor dacice la DunĂre, darĂ în loc de tiersi, toiaĝi, aflĂm buzdugane şi în loc de ceremonii şi armatĂ, un voinicel, şi o descriere naivĂ în versuri simple şi lirice, cĂci tĂte acestea s'au delĂturat prin timp prin constelaţiuni politice şi teritoriale. Putem deci afirmĂ, cĂtĂ valĂre trebue sĂ atribuim poesilor 1) oporale romĂne cu stilul lor naiv. Ele ne apar cĂ o schintee din un trecut ne mai revocabil; putem afirmĂ contra aserţiunii lui RĂssler, cĂ ele conţin frumoşe pagine din trecutul romĂnesc şi o dovĂdĂ puternicĂ pentru continuitatea RomĂnilor în Dacia. De o importanţĂ şi de o asimilare dela alte popĂre nici nu pĂte fi vorba.

Decebal vedndu-se învins de TrĂian, îngroĂĂ comorile sale în albĂia rĂuleţului Sargetin, în valea Haţegului, punĂndu-le sub protecţiunea divinĂ a acestuia (Tocilescu, ib. p. 709). Factul acesta se povestescĂ şi astĂzi de cĂtrĂ RomĂnii din Haţeg (A. de GĂrando, SiebenbĂrgen und seine Bewohner, trad. de Iulius Seybt, Leipzig 1845, I 104). În legendele romĂne publicate de d. S. Fl. Marian vedem, cĂ riurile Daciei ne apar cĂ apele dintre hotare.

Pe apele acestea innĂtĂ o lebedĂ, ce se preface într'o fĂtĂ cu faţĂ dalbĂ şi vinind ĂrĂşi în ĂpĂ, ea de-

vine o rĂchitĂ, şi din aceea ese ĂrĂşi o fĂtĂ frumosĂ cu faţĂ dalbĂ. Vedem, cĂ avem de lucru cu o đeiţĂ, ce apare cĂnd ca lebedĂ, cĂnd ca nimfĂ. Pe un capestu aflat în Ardeal şi pĂstrat în museul din Cluş, aflĂm figura unui cal, între ale cĂrui picĂore sĂnt douĂ lebede întĂrse faţĂ 'n faţĂ (Tocilescu, ib. p. 809). Pe un vas din colecţiunea dlui Boliac, se vede un şerpe în copita unui cal. Copita de cal se aflĂ pe o mulţime de vase mortuare şi pe monete dace (Tocilescu, ib. pag. 715). Şerpele infĂtoşĂ reînĂrea anualĂ a vieţii naturii. El a fost la Traci imaginea đeului Zabazius (Tocilescu, p. 671), care-i de originĂ frigianĂ. Intr'o inscripţie gre-cĂ din Coloe în Frigia stĂ într'un car tras de doi cai Zeus Zabazius, „caracterizat Ăci prin vulturul, ce se aflĂ pe un cal şi prin şerpele, ce se tĂresece la picĂorele cĂilor, pe cĂnd Men cu caciula asiaticĂ şi cu o semilunĂ de asupra capului, ţine un caduceu şi conduce carul”, (Tocilescu, ib. p. 663, not. 164). Ăci gĂsim urme de strĂformĂrile lui Jupiter Zabazius în pasere, şi de Ăci tĂtĂ esplicĂrĂ strĂformĂrilor fetelor şi feciorilor de impĂraţi şi a fetelor cu pĂr de aur şi în pasĂri, în legendele romĂne, cum şi vice-versa a pasĂrilor în fete, cum a lebedei dalbe în fĂtĂ dalbĂ.

Pe monumentele archeologice aflate pĂnĂ acuma gĂsim pe Dionisius Zabazius sĂu pe Zamolxis cĂnd cu barbĂ lungĂ, însoţit cĂnd de đeiţa Bendis sĂu Mendis, cĂnd de Cotys sĂu Cotyto, cĂnd cu cĂrne de taur sĂu cu cap de berbec, sĂu cĂ şerpe mare, sĂu cĂ vultur pe cal, cĂnd cĂ un tiner frumos în costum frigian şi cu semilunĂ în spate sĂu cu aspectul bĂrbĂtesc ambiguu, al cĂrui aspect femeiesc e reprezentat prin đeiţa Mendis sĂu Bendis. Muma lui şi tot odatĂ şi femeia lui Cotito sĂu Cotys am aflat'o reprezentĂtĂ cĂ matronĂ cu o rochie lungĂ şi cu cap înveluit, ţinnd în mĂnĂ cĂnd un fus cĂnd o faclĂ, sĂu blĂstĕmĂnd ori profĂşind şi mĂngĂind pe şerpele. Đeiţa Bendis sĂu Mendis însĂ e reprezentĂtĂ cĂ o fĂtĂ tinerĂ, cĂnd apucatĂ de cĂtrĂ un đeu cu o privire sĂlbaticĂ, care de regulĂ e îmbrĂcatĂ într'o rochie lungĂ pĂnĂ la genunchi, cu calatos pe cap şi are pe spate semilunĂ, ĂrĂ în apropierea ei între altele şi un inel; la reprezentarea ambiguĂ a đeului Men, soţul ei, ea reprezentĂ aspectul femeiesc al lui.

Reminiscenţele credinţelor mitologice se aflĂ în ornitologia dlui S. Fl. Marian, în numer mare. SĂrele e un tiner gingaş şi frumos, care se îndrĂgesce într'o fĂtĂ impĂrĂtescĂ, ce pĂrĂsesce cu el curtea pĂrinţescĂ şi umbĂnd şi resboind cu o sabie fermecatĂ, ajunge în palatul lui. În alte legende sĂrele ni apare cĂ un om cu barbĂ mare, care în legenda ciocĂrlanului şede ghemuit în casa sa şi hrĂnescce ciocĂrlanii, apoi aratĂ drumul unei fete orfane spre palatul đeiţei Sila Samodiva, sburĂnd naintea palatului ei cĂ ciocĂrlanul; în legenda sĂrelui dĂ fetei impĂrĂtesci pe drum cĂtrĂ sĂre pĂne şi un inel. Muma sĂrelui se aratĂ în legenda sĂrelui indignatĂ asupra fetei impĂrĂtesci, cĂ iubescce pe fiul ei şi o blĂstĕmĂ în pasere; în legenda prepeiţei ea cĂ maşcehĂ preface pe fiica bĂrbatului ei în pasere, ĂrĂ în legenda rĂndunicei invĂţĂ pe fiul seu, pe fĂt frumos, cum sĂ facĂ sĂ iee de soţ pe fĂta cu pĂr de aur. — Fiica unui impĂrat se inamorezĂ în sĂre şi pĂrĂsind curtea impĂrĂtescĂ şi dupĂ ce a resboit cu o sabie fermecatĂ, îndrĂgesce pe tinerul sĂre. În altĂ legendĂ nu vre sĂ iee de soţ pe fĂt frumos şi aruncĂ inelul ei în ĂpĂ, aflĂndu-l în urmĂ soţul ei, ea se preface în pasere.

(Încheierea va urmĂ.)

Dionisiu O. Olinescu.

Câteva svaturi.

Sunt foarte mândră, scumpa mea Hortensă, că ți-au plăcut ultimele mele consilii; me rogi să-ți mai dau și altele; te ascult cu plăcere! În adevăr, ești prețtineră pentru a pași fără de călăuză în viață, mai cu seamă decă voiesci să te întârzi puțin prin cărările pline de spini, lucru pentru care te aprob, căci nimeni nu-ți va arunca cea dintâi seu cea d'a doua petră.

Mai întâi va trebui să fii în totdeauna veselă; veselie, risul, ce lucruri pot fi mai atrăgătoare pentru un amant! Plângerile și lacrimile îl fac să fugă.

Știu bine, că evangelia a dîs: Vai de cei cari rid! Dar nu ești silită să trăești după evanghelie și evangelia lui Venus este cu totul deosebită de aceea a sântului Luca. Voltaire este intru câțva părintele nostru al tuturor și 'n fie-care dimineță i adresăm faimosa rugăciune: Dă-ne astăzi pânea noastră de tôte zilele, adeca dă-ne grația, cochetăria, spiritul, surisul și omagiile trebuincioase imaginațiunilor noastre insetate de voluptate ideală.

Deci veselie și erăși veselie! fă să-ți strălucescă dinții pe rubinele buzelor tale, lasă să ți se desineze în obrazi gropițele, curse unde inamoratul cade fără a se plânge. La o parte gelosia, scenele, cuvintele aspre; aceste sînt niște lucruri cu totul de rënd și slutesc pe cea mai frumoasă femeie. Decă la un moment dat, situațiunea cere neapărat disperare, remăi Parisiană până și 'n durerea ta; lacrimile să-ți curgă atât de dulci, atât de pătrundătoare, în cât să aibă aerul unui suris melancolic: vël de opal, care ascunde, pentru un moment, muritorilor, pe deita rișătoare.

În sfîrșit amintesc-ți că amorul vorbește o limbă sacră care are tôte rafinările simțemintelor celor mai sincere.

Convorbirea este lucrul de căpetenie. În secolul al opt-spre-decelea femeile aveau la dispozițiune complimentele, echivocurile, șaradele și logografele; ele vorbiau de romanurile lui Crébillon fiul seu recitau versurile glumețe și cam pipărate ale lui Grécourt; Gentil Bernard, învățându-le „Arta d'a iubi“, le învăță arta d'a vorbi frumos: conversațiunea ușoră și îndrăsnită săriă dela un lucru cam decolat la un cuvânt de aceeași natură, care nu inspăimintă pe nime. Astăzi, am studiat gramatica și cosmografia în loc de spiritualele necuviințe pe care le spuneau și le cântau strămoșele noastre și a vorbi la timp a devenit un talent foarte greu; pedantele fac pe ómeni să ridă de dênsele, femeile vorbărețe uimesc numai pe nerođi, cele ușore siiesc pe persoanele cinstite să plece ochii; tréba ta e să găsești nuanța aprópe imperceptibilă care e cea mai potrivită din tóte, amestecând puțin teoriile filosofice cu cestiunile de sciință, dar îți recomand mai cu seamă literatura: aruncă-te cu îndrăsnelă pe acesta cale, aprobă, muștră, aplaudéză, sdrobesce, nu te teme să spui cele mai mari nerođii; celelalte vor sci în totdeauna mai puțin de cât tine, seu nici odată mai mult; n'ar fi réu de ai puté să descoperi un poet neînțeles seu un fabricant de piese necunoscut; ți-ai creá astfel la Paris o situațiune de Mecenas, și pedantele și politicianele la modă ar muri de ciudă. Astfel a făcut mareașala de Luxemburg pentru Rousseau, dna de Richelieu pentru Voltaire, dómnele de Chartres și de Lambelle pentru Florian.

În momentul d'a-ți vorbi de toaletă, stau la indoileă, tremur! Me tem să nu spun prețt mult seu să spun prețt puțin; jumătate din viața femeiei este în arta d'a se îmbracă, cealaltă jumătate în geniul d'a face să cadă vestmintele; nu-ți voi vorbi de cât de cea dintâiu, vom vorbi mai târziu despre cealaltă.

Să aibi, în totdeauna, fie pe jos, fie în trăsura, toaletă cea mai simplă din lume: pelerie de formă ordinară potrivită cu rochia, de culóre închisă, mantelul de catifea unită, împodobit numai cu blănuri frumoșe; în sfîrșit, o îmbrăcăminte care să-ți îngăduie să faci viziune seu să te preumbli, fără a fi jenată de privirile trecătorilor: a se strecură neobservată de nimeni trebuie să fie cevisa adevăratei femei de societate!

Dar, întorcându-te la tine acasă, e alt-ceva! Aruncă iute modesta ta îmbrăcăminte și devine fluturele împodobit cu mii de culori! Trebuie să apară numai de cât o desfășurare de forme modelate: stoffe venite din țera feelor, tonurile cele mai drăgălașe găsite de artiști de geniu: grația lui Watteau, ușurătatea lui Boucher, delicateța lui La Tour.

Rochiile tale, în cari vei cóse săculețele de ylang-ylang, le vei încărcă cu cascade de dantele.

Dar domeniul toaletei, mai mare de cât lumea, fiind că n'are margini, m'ar atrage prețt departe; scrisórea mea e deja cam lungă. În viitórea mea epistolă, îți voi esplica arta d'a deveni frumoșă, talentul de a-ți silii fața să fie în totdeauna plăcută, adeca tot ceea ce te va scăpă de respect și-ți va da acel grăunte de piper care face pe celelalte națiuni să ăică că parisiana a fost făcută de dracul.

Gil Blas.

Literatura și arte.

„Hatmanul Baltag“, opera-buffă, libretul de dnii Negruzzi și Caragiali, musica de dl Caudela, precum cetim în „Românul“, a produs mare succes. Piesa e în destul de hazlie, dar subiectul e cu totul incurcat. Musica e vie și foarte plăcută; singurul cusur ce i se póte impută e, că autorul ei nu s'a putut desbară pe deplin de ceea ce în musică se numesce „reminiscentă“. Dl Iulian e escelent, tóte artiile sale sînt bizare; dl Mateescu face să ridă tótă sala. Secsul frumos e slab. El nici nu cântă, nici nu încântă. Regina a onorat serata cu presința sa. Autorii au fost chemați pe scenă după fie-care act.

Invitare de prenumerațiune. Dl P. Broștean în Reșița, Bănat, a tradus în limba germăná scrierea dlui V. Maniu: „Românii în literatura străină“ și o va publică sub titlul „Zur Geschichtsforschung über die Rumänen“. Opul va fi cam de 10 cóle, prețul de prenumerațiune al unui esemplar broșurat este 1 fl. 50 cr Banișe vor plăti la primirea opului.

O scriere a dlui Picot. Dl Emile Picot, profesor de romănesce la școlă din Paris a limbilor orientale vorbite, publicase mai întâi în revista acestei școle numită „Mélanges Orientaux“, și publică ađi într'o frumoșă broșură, o interesantă „notiță biografică și bibliografică“ asupra lui „Nicolae Spătar Milesco“. Dl Picot urméză în notița dsale, pas cu pas, un studiu publicat asupra lui Milesco de dl Hăsdău în ăiarul „Traian“, adăugînd pe lângă datele eruditului român și altele noi culesse de dsa din deosebite sorginți. Nu sînt multe personaje în fastele istoriei romăne, a căror viață să presinte, prin diversitatea și agitațiunea ei, un interes egal cu acela al vieții Spătarului Milesco din Vaslui. Cu tóte neotăririle și întunericul cari domnesc asupra unora din părțile vieții sale, Nicolae din Vaslui remăne în istoria romăná ca un tip de aventurar inteliginte,

dibaciu, fără scrupule, neînfrânt de loviturile sorței, găsindu-și loc, prieteni și mijloace de viață în China ca și la Stockholm, în câmpiile nisipoase ale Brandenburgului ca și pe marginea Bosforului, la Moscova ca și la Iași și la București.

Teatrul din Iași. Duminică la 26 febr. s'a reprezentat pe scena teatrului național din Iași „Lăpuș-nen-Vodă“, tragedie în 5 acte și în versuri de dl Bodnărescu. Piesa, deși greoie, are calități netăgăduite, ne spune un dijar ieșan. Ori cine-și va închipui însă cât de mari greutăți trebuie să întâmpine un autor care-și impune o sarcină atât de mare; de aceea erorile sunt în parte scusabile. Piesa a fost indelust de bine interpretată de dnii Teodor Aslan (Lăpușnen), Arcelén (Motoș), Bălănescu (Ieronim) și de dnele Lascu (Rucandra), Neculau (Ana).

Premiu literar. Dl general Manu a oferit un premiu de 1000 lei scriitorului, care va face un dicționar tratând în special despre geografia României.

D. S. Poppini, farmacist în România, a început și va publica în curând o importantă lucrare asupra farmaciei din punct de vedere științific, legal și național. Această lucrare merită interes atât prin noutatea ei la noi, cât și prin cuprins.

Dra Elena Teodorini, renumita cântăreță română, care în urma trecutului a debutat cu succes strălucit la Madrid, în luna viitoare va pleca în America, unde este angajată pe patru luni. Dra Teodorini va primi câte 35.000 franci pe lună și i se vor plăti toate cheltuielile de drum și de oțel, totodată va avea drept și la un beneficiu. Înainte d'a pleca, dsa va merge la București, unde va petrece câteva zile.

Dl Gr. Manolescu, directorul teatrului „Dacia“ din București, petrece cu trupa sa la Galați, unde a început să dea un șir de reprezentațiuni. Întreiu s'a jucat „Dama cu Camelii“, în care s'au distins dnii Manolescu, Hagiescu și dna Anica Manolescu.

S'a pus sub tipar în Sibiu: „Economia câmpului“, de George Pop de Băesci, disertațiune premiată cu șase galbeni de către despărțământul din Șimleu al Asociațiunii transilvane; „Raportul lui Avram Jancu“ către suprema comandă c. r. în 1849 despre faptele îndeplinite în cursul războiului, traducere nouă, după originalul german publicat la Viena în 1850.

Un alt dijar de toate zilele. Din apelul fondatorilor „Ateneului Român din Sibiu“ publicat și în foia noastră, s'a putut vedea, că numitul institut tipografic voescă să înființeze un dijar politic românesc care să apară în toate zilele. Acuma aflăm din „Observatorul“, că un alt grup de bărbați din Sibiu și din Brașov lucră pe acolo spre a înființa cât mai curând un alt dijar politic românesc de toate zilele.

Tablou sinoptic de explicarea sistemului metric decimal însoțit de desemnul tuturor măsurilor și greutăților noi, de I. M. Bujorén, a ieșit de sub tipar la București. Acest tablou este aprobat de consiliul tehnic și de consiliul instrucțiunii publice, pentru uzul școlilor și autorităților. Se află depuse exemplare spre vânzare, la toate librăriile din București, pe prețul de 1 leu exemplarul.

Poesii. A apărut în editura fraților Benvenisti din Craiova: „Nu me uită“, poesii de I. I. Trașescu. Prețul e doi lei.

Codicele comunale edițiunea II, cuprindând toate legile administrative, financiare, de instrucțiune publică, militară, comerciale, telegrafico-poștale și generale din România, decretate dela 1878 până acum, coordonate și anotate de Dimitrie D. Păltinean, a apărut la București. De vânzare la librării și la registratura generală a primăriei capitalei, cu prețul de 4 lei.

Reviste noue. La București au apărut două reviste noue, una: „Peșul“, mai de mult și va ieși odată pe săptămână, ilustrat; alta mai curând și se numește „Curierul Literar“, va ieși de două ori pe lună.

C e e n o u ?

Sciri personale. Poetul Eminescu a părăsit deja Viena și acum petrece la Florența; starea sănătății sale este mult mai bună și pe la mijlocul lui aprilie se va întoarce în țară. — **Colonelul Oto Sachelarie** din armata României a fost primit sămbătă în audiință de către regele Carol, care s'a întreținut cu dsa asupra organizării armatei ungare, pe care dl colonel a studiat-o cu ocaziunea petrecerii sale în Budapesta. — **Principele Victor Napoleon** nu va intra în armata română, deși deja plecase spre România, căci guvernul francez nu poate ertă ca un soldat francez să intre în serviciu străin.

Hymen. Dl Ion Emil Prodan teolog absolvent al archidiecezei sibiene s'a fidanțat cu domnișoara Gliceria Pipoș, fiica dlui protopresbiter gr. or. rom. din Hondol.

Conferința politică română din Budapesta convocată pe 14 l. c. s'a ținut la timpul fixat, participând vr'o cincideci de țăși. Conferința a ales președinte pe Esc. Sa mitropolitul Miron Roman, notari pe dnii: deputatul George Szerb și dr. Corneliu Diaconovici. Resultatul desbaterilor a fost, că s'a ales o comisiune care să formuleze programa partidei. Această comisiune a raportat în ședința din ziua următoare, prezentând programa, care cuprinde 6 puncte. Esința acestora este, că partida moderată română se pune pe baza dreptului, public, va stărui ca legea de naționalitate să se execute și ca censul electoral din Ungaria să se introducă și în Transilvania, va lucra pentru egala îndreptățire a tuturor confesiunilor, se va alătură la „partida liberală“. Spre executarea programei se alege un comitet în persoanele dlor: dr. Iosif Gall, George Szerb, Dimitrie Ionescu, dr. Corneliu Diaconovici, toți din Budapesta, Dimitrie Bonciu din Arad, Ludovic Csato din Blăș, Leontin Simonescu din Lugos.

Serată la dl Butculescu în București. Duminică — scrie cronicarul „Românului“ — viorile au început din nou să resune. Dl Dimitrie Butculescu la lucru ca și la plăceri și-a iluminat saloanele, cari sunt un adevărat muzeu, chemând o lume foarte aleasă și foarte elegantă. La 12 ore, pe când nu se aștepta nimeni, Barbu lăutaru cu tot tacâmul său, îmbrăcat după vreme, a dat năvală în sala balului strigând: „Ce ved, serată... și eu nu sunt pofit?... Sărace Barbule, nu mai ești de modă...“ Și după ce povesti mosafirilor trecutul său: „Acum jucați copii, — țise el, — că tot eu am făcut să jöce pe părinții voștri... înainte un vals“. Și lumea începă să jöce după cobza vechiului lăutar. Simpaticul nostru artist dl Ionescu se îmbrăcase cu hainele lui Barbu lăutaru. Eră surprinsă menagiată în invitațiilor sei de stăpânul casei! Serbarea care începuse sub focul luminărilor s'a isprăvit cu razele soarelui. Danțul a fost întrerupt la 3 ore printr'un splendid supeu. Damele și cavalerii, oboșiți de joc, a făcut mare cinste acestei cini. Sticlele de Bordo, de champanie și de Drăgășani se goliau într'una și altele pline se înființau la loc ca într'o feerie de teatru. La 4 ore toți dănuitorii, săturați și prenoiți, s'au urcat în sala de bal unde s'a înființat un cotilion strălucit. Danțul final a fost condus cu mare dibăcie de d. E. Sutz. Dămnele au plecat acasă acoperite de flori, de pandlici și de decorațiuni. Printre cele și mai elegante erau: Dna Petre Grădiștean, care lucia ca o stea de briliant pe un cer întunecat, dna Maria Costescu, în roche né-

gră țesută cu aur, dna Maria Fălcoian, in albastru cer de Mai, dna Irina Câmpinean in galben auriu, dōmna Măldărescu intr'un nor de dantele, dna V. Catargi in roșu palid, dna Zoe Roșian, dna Maria Isvoran in pemebe etc. Un buchet de fete frumoșe, vesele ca niște păseri pe un cer de primăveră... Dna Butculescu a stat totă noptea neobosită pe lângă invitații sei.

✓ **Serata română din Budapesta** arangiată de societatea „Petru Maior” a tinerimei române de acolo, a reeșit bine. Intēiu s'a executat programa literară-musicală publicată și de noi in nr. trecut; apoi societatea adunată se aședă la un souper, după care începū jocul, care tinū până la o oră după mieđul nopții. Au fost de față dnele: Constanța de Dunca-Schiau, Silvia Cimponeriu, Ecaterina Pușcariu, Farra soția dlui consul al României, Babeș, Ofelia Pop din Lugos, vęd. Alesandrina Liuba, Maria Wlad, Mindszenti, Pataki, Dragonescu, Mihalescu, Pap și domnișorele Ecaterina Wlad, Valeria Poruț, Eugenia Simonescu, Schiau, Iosefina Torma, Amalia Lay. Dintre bărbați: Esc. Sa mitropolitul Miron Romanul, consulul României Alesandru Farra, dnii Alesandru și Eugeniu Mocioni, judecătorul dela curtea naltă Ioan cav. de Pușcariu, frate-seu protosinzel dr. Ilarion Pușcariu, judecătorii dela tabla regescă dr. At. M. Marienescu, Berlogia, Atanasiu Cimponeriu, deputații dr. Iosif Gall, G. Szerb, L. Simonescu și alții.

✓ **Intrunirile literare din Brașov** începură, precum anunciarăm, joi, la 13 marte. S'a adunat lume multă, compusă din elita societății române. Damele se presintară și de asta-dată in numer mare, probând prin această interesarea lor pentru cultura națională. Intrunirea primă fu deschisă de dl director Stefan Iosif, carele salută publicul adunat și spuse, că deja s'a făcut inceputul unei biblioteci pentru dame. Apoi dl profesor dr. Nicolae Pop ceti disertațiunea sa „despre țerile locuite de Români până pe timpul împăratului Aurelian”. In urmă dșōra Elena Dimitriu a cetit legenda „Jipii”, de Carmen Sylva. A doua intrunire literară se tinū a laltă eri joi in 20 marte. Cu ocasiunea această dl profesor A. Barsean a vorbit despre Români pe timpul emigrațiunii popōrelor și despre inființarea principatelor române dela Dunăre; ér dl profesor I. C. Panțu ceti novela „Alesandru Lăpușnean” de C. Negruzzi.

✓ **Societatea geografică română** ș-a tinut adunarea generală duminica trecută la București in sala Senatului din palatul Academiei, sub presiul regelui. M. Sa a esprimit mulțumirea ce simte vędend progresul Societății, apoi secretarul general dl Lahovari a citit raportul anual, după care regele împărți diplomele de onōre elevilor laureați la concursul de geografie. In urmă dl Gr. Tocilescu raportă, că intre lucrările intrate la concursul Socec cea mai bună este a dlui Mihăescu, profesor de geografie la gimnasiul Lazăr, care a și primit felicitările Maj. Sale. Urmară douē conferințe, a dlui Stefan Hepites asupra meteorologiei practice și a dlui Gr. Tocilescu asupra geografiei Daciei române, cari au fost viu ascultate d'un numeros public.

✓ **Societatea „Progresul”** din Arad va tinē adunarea sa generală in đua de 11/23 martie a. c. la 3 ore după mieđădi in școla centrală din loc. Agendele: 1) Alegerea presiului și a funcționarilor; 2) Comunicarea notei consulului orașenesc referitoare la statutele societății; 3) Propuneri diverse.

✓ **Fabrica română de hârtie** de lângă Bacău in România va incepe fabricațiunea pe la inceputul lunei viitoare. Acăsta fabrică inzestrată cu cele mai bune mașinerii va fi una din cele mai mari din Europa și astfel nu numai statul care a contractat a-și cumpără hârtia trebuinciosă din țeră, dar și particularii vor putē

avē in curēnc hârtie românescă. Tōte mașinariile se pun in mișcare cu apa Bistriței și cu timpul materiele fabricării hârtiei vor fi tot din țeră.

✓ **Societatea de lectură din Lugos** a junimei române studioșe tinū la 27 febr. o ședință publică cu următoarea programă: 1) Antevorbire de D. Ioan Lupulescu. 2) Odă la junime, de Georgiu Crețan, declamată de D. Zenovie Moise. 3) Cătră renegați, de Iosif Vulcan, declamată de D. Vasiliu Ulpiu Janza. 4) „Cele cinci simțuri ale omului”, cetire de dl Stefan Lipovan. 5) O seră la părinți, de Iosif Vulcan, declamată de dl Victor Vlad. 6) Criticare asupra opului „Model”, espresă de d. Ioan Lupulescu. 7) Penes Curcanul, de Vas. Alecsandri, declamată de dl Georgiu Curescu. 8) Nopțile carpatine, cetire de dl Ioan Popoviciu. 9) Să scii, că eu-su Român, de Victor Rusu, declamată de dl Stefan Lipovan. 10) Coriolan, de Iulian Grozescu, declamată de dl I. Popoviciu. 11) Vorbire de incheiere, de dl Ioan Lupulescu. *Ioan Lupulescu*, conducător. *Stefan Lipovan*, secretar.

✓ **Corul plugarilor români din Valea-mare** (cercul Mureșului, a dat la 12/14 febr. a. c. concert in școla de acolo cu acăsta programă: „Să mergem frați la școlă”, declamată de Samuil Todor; „Versul împăratului”, cântat de chor; „Școlariul indreptat”, declamat de George Tripa; „Deșteptă-te române”, cântat de chor; „Sergentul”, declamat de Nicolae Todor; „Fiii României” cântat de chor; „Movila lui Burcel” declamată de Maria Spinanți; „Stēua nopții” cântată de chor; „Visul lui Petru Rareș”, declamată de Elisabeta Todor; „Calcă române”, cântată de chor; „Brancovēnul Constantin”, declamată de Ioachim Todor; „Hora dela Plevna”, cântată de chor; „Concesionariu”, declamat de Ioan Popovici; „Pe a țerii nōstre đori”, cântat de chor; „Moș Martin”, declamat de Nicolae Todor; „Hora Sinaiei”, cântat de chor. S'a mai cântat sub conducerea invēțătorului Măcsim Balan: „Ciobanul”, „Hora Griviței”, „Căt e țera românescă”, „Bravi ostași” și „Latina Gintă”. Apoi s'a inceput jocul cu Ardelēna, la care a luat parte 25 pārechi. Petrecerea s'a incheiat pe la 6 ore dimineța.

✓ **Societatea pentru cultura română in Bucovina**, precum anunciarăm in mai multe rēnduri, arangēză un șir de prelegeri publice in Cernăuți. Una din aceste s'a tinut mercuri, cu care ocasiune dl Calistrat Coca a vorbit despre „teoria materialismului in consecințele lui practice”. Prelegerile se tin in sala Societății „Armonia”, in otelul „Moldavia”.

✓ **Premiu celor mai frumoșe femei din România.** „Resboiul român” publică următoarele: La 1 iunie a. c. se va da premiu celei mai frumoșe femei din fie-care județ. Din București se vor premiā cinci, din Iași trei, din Galați și Craiova câte douē. Premiul va constā din bijuterii, stofe, o corōnă și o medalie. Votarea se face in modul următor: 1) Fie-care român, din ori ce parte a țerii, va scrie numele și adresa femeii, ce a vędut că este mai frumoșă. In colțul biletului va fi semnătura votatorului. 2) Acel bilet se va trimite in plic sigilat și francat, la administrațiunea acestui điar. 3) La 1 maiu, intr'o grădină publică, anunțată da mai nainte, acele bilete se vor desface și numerā. 4) Premiurile se vor da pentru fie-care județ și orașele insemnate mai sus, acelor femei măritate séu nemăritate, cari vor avē mai multe voturi. 5) Pe plicul fie-cărui bilet trimis acestei administrațiuni, se va scrie in colțul din drepta: „Pentru premiarea frumoșeții”. Acăsta spre a inlăturā amestecul corespondinței comitetului institu t pentru premiare, cu corespondința điarului. 6) In fie-care đie se va publicā numerul voturilor primite din fie-care județ. Secretarul comitetului *N. Ghica*.

O lungă partită de șac. La 26 febr. a început între clubul de șac din Viena și cel din Paris o partită de șac prin corespondințe. Se jocă în același timp două partite. Rămășagul este de câte 2000 franci. Fiecare mutătură se transmite prin telegraf. Dar fiind că numai la patru zile se face o mutătură, și fiind că mai sînt și două luni vacanții — dela 15 iuliu până la 15 sept. — apoi acesta partită nu se va sfîrși de cît în anul 1885, ba pôte chiar în 1886.

Sciri bucureștene. Dl Ionescu a închiriat din nou grădina Stavri, angagiînd o bună orchestră și o trupă alêsă. — „Cerc agricol“, sub numele acesta se va înființa o societate nouă, compusă din proprietari cultivători de pămînt și arendași, cu scopul d'a lucră în folosul desvoltării agriculturii în țeră. — *Cutremur de pămînt* s'a simțit sâmbetă spre duminică, cutremurul a ținut mai multe secunde și s'a simțit și 'n alte orașe. — *Congresul corpului didactic* se va ține la București în zilele de 2, 3, 4 aprilie st. v.

Necrológe. Sofroniu Iliuț, c. r. căpitan în pensiune, dela regimentul de infanterie „Wilhelm III König der Niederlande“ nr. 63 a încetat din viață vineri în 7 marte a. c. st. n. după bôlă grea și îndelungată, și s'a înmormîntat luni în 11 marte în comuna Crasna, districtul Storojineților, Bucovina. Densul — ni se scrie de acolo — a fost un bărbat religios, național și devotat din totă inima serviciului seu militar, un soldat din creșcet până 'n tâlpi. Născut în anul 1830 în comuna Crasna, și-a început studiile sale normale în comuna Crasna, și le-a completat în Cernăuți, unde a frecventat gimnasiul, fără însă a-și fini studiile gimnasiale, căci în 25 marte 1852 fu asetat la regimentul VIII de gendarmi. Ca gendarm servi până în a. 1866, unde fu denumit locoteninte la regimentul de infanterie „Wilhelm III König der Niederlande“, nr. 63 staționat în Bistriță, Transilvania, la care a și servit până s'a pensionat. În anul 1876 fu denurait supralocoteninte și în novembre anului 1882 căpitan. În nov. anului 1883 s'a pensionat și s'a rentors la vatra părintescă spre a-și termina cealaltă vieță în odihnă. Însă sôrtea fatală l'a luat din mijlocul nostru. Îndată după rentôrcere în patrie a picat într'o bôlă grea, care i-a și rupt cursul vieții. Noi Români simțim o mare pierdere în el. Il gelesc: Manoli Iliuț, proprietar mare din Crasna ca frate, Casandra Barbiz din Vicov de sus ca soră; Veniamin Iliuț, archimadrit mitrofor din Cernăuți, Grigori Iliuț proprietar din Crasna și Tôder Iliuț, cantor bisericesc din Crasna ca unchi; Averchiu Macovei preot din Sucéva și Georgi Pojoga alumn seminarial ca nepoți; Georgi Macovei proprietar din Rădăuți ca cumnat și Magdalena Iliuț din Crasna ca cumnată; Aglaia Macovei preotêsă din Sucéva și Maria Iliuț din Crasna ca nepôte. — *Ved. Anastasia Buibaș*, fóstă preotêsă în Bucoveș, a încetat din viață la 12 l. c. în etate de 66 ani; o gelesc: fiica Sidonia măritată Radneanț, fiul Dimitrie, fratele Ioan Țeran, sora Marta măritată Ionescu, nora Elena Buibaș, ginerele Ioan Radneanț, nepoții Maria, Victor, Alesandru și Columbina Buibaș, Emiliu, Virgiliu și Lucreția Radneanț.

G h i e i t ó r e.

De Armand.

FERICIR MEA.

Termnul de deslegare e 4 aprilie. Ca totdeuna și de astă-dată se va sorti o carte între deslegători.

*

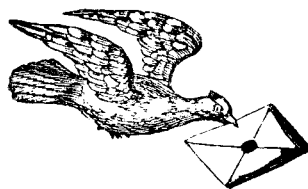
Deslegarea logogrifului din nr. 9: „Siria, Tilli, Efes, Ferro, Aur, Nicomedia, Chiev, Elvira, Luter, Morb, Avram, Romulu, Esthland“.

Literele inițiale cetite de sus în jos dau numele: „Stefan cel mare“, ér cele finele cetite de jos în sus: „Dumbrava roșie“.

Deslegare bună ni-a sosit dela dómnele și domnișorele: Aglaia Drogli, Emilia Onciu n. Ciavoschi, Iconia Borca, Petronela Cornea n. Mișici, Mariți Puian, Iuliana Vancea, Georgina și Matilda Popa, Maria Danila, Iosefina Popescu, Eufrosina Popovici, Minodora Micșunescu.

Premiul fu dobândit de domnișóra Minodora Micșunescu.

Poșta Redacțiunii.

Un abonant al nostru are buință de mai multe numere ale „Familiei“ începînd din 1865 până la 1878. Cei ce posed numere necomplete din culare an, binevoiescă a ne avisă, ca să le dăm adresa abonantului nostru. —

Dlui V. G. Se va publică, dar numai cam spre sfîrșitul semestrului prim, căci întéu avem să publicăm altele primite mai de mult.

Dnei C. d. D. S. Am primit cu mulțămită. Când veți trimite și cealalte, vom începe publicarea.

Dlui V. B. M. A sosit. Se va publică.

Doi ochi. Ideea din strofa ultimă ar merită, să prelucrezi totă, ținînd cont de limbă și prosodie.

Călindarul săptămânei.

Ȋua sept.	st. v.	s. l. n.	Numele sântilor și sêrbătorile.	Sórele resare	Sórele apune
Duminea 2-a în paresimi, Evang. dela Marcu c. 8 v. 7, a inv. 7.					
Duminea	11 23	Păr.	Sofronie Patr.	5 59	6 15
Luni	12 24	Aureliu.		5 58	6 16
Martți	13 25	Ad. M. Sf.	Nikifor	5 55	6 17
Mercuri	14 26	Sf. Benedict		5 54	6 19
Joi	15 27	Sf. Mart.	Agapie	5 52	6 20
Vineri	16 28	Sf. Mart.	Saviu	5 50	6 22
Sâmbetă	17 29	Sf. și imp.	Onorie	5 48	6 23

Invitare la prenumerațiune.

Treiluniul prim, januarje—marte, se va 'ncheiă cu nr. 13. Rugăm pe aceia, a căror abonamente va espiră atunci și vreu să aibă fôia noastră și mai departe, să binevoiescă a ne respunde prețul de prenumerațiune. Fără bani nu se pôte trimite fôia nimenuia. Cei ce nu vreu să mai fte abonați la fôia noastră, sînt rugați a ne insciința, ca să-i ștergem din registrul abonanților noștri.

Totodată deschidem prenumerațiune nouă cu următorele condițiuni: pe april—dec. 7 fl. 50 cr., pe april—sept. 5 fl., pe april—junie 2 fl. 70 cr.

Mai avem câteva esemplare și din începutul anului curent.

Editura Familiei.

Proprietar, redactor respunțător și editor: IOSIF VULCAN.

Cu tipariul lui Eugeniu Hollósy în Oradea-mare. Strada principală.